cast and sheet metal, penannular and annular brooches and brooch fragments (Fig. 6), 5 crotals, 3 rings (Fig. 7), 3 buckles and buckle pieces, 2 sword crossguards (Fig. 4:1), 2 broad-bladed shaft-hole axes (Fig. 4:2), 2 spearhead pieces, 2 stirrups, 2 large loops, 2 small weights, 2 small loops, a miniature axe, an arrowhead, a link from a mail coif (?) and 5 more chainmail links, a rowel spur (Fig. 5), a saddle buckle, a horse bell, a small horseshoe (Fig. 4:3), a fragment of a twisted wire neck-ring, a blue glass bead, a belt fitting, a fire striker (Fig. 8:1), a razor (Fig. 8:2), a fishhook (Fig. 8:3), a needle, a purse fitting (Fig. 9), part of a key, a forged nail, a staple, and 16 artefact fragments, some of which had been in a fire while others had not. In addition, 2 sherds of hand built pottery, a piece of clay daub, and 3 flint finds were discovered and 214.08 g of charcoal collected.

The discovered finds, i.e. cremation grave goods, allow Bedugnė Cemetery to be dated to the 14th century. Considering the weapons as well as mounted warrior and horse equipment discovered in the cemetery, their rarity and luxuriousness, and the short distance to the Senieji Trakai castle site, Bedugnė Cemetery is considered to be a burial site for elite warriors.

The potsherds discovered during the investigation are connected with the context of an Iron Age settlement or camp site. The 16th–17th-century knife with a full tang as well as the Second World War Russian and German shrapnel and ammunition are not connected with the burial of the dead.

Gintautas Zabiela,
Audronė Bliujienė

Batakių kapinynas

1944 m. spalio 14 d. vokiečių kareiviams apie 200 m į V nuo Batakių piliakalnio (Tauragės r., Batakių sen.) kasant apkasus buvo suardyti du IX a. vidurio – X a. I pusės kapai su įkapėmis. Viename kape rastas kalavijas, 2 ietigaliai, 2 antkaklės, 2 apyrankės, 3 žiedai, ir arklio kaukolė su žąslais. Kitame kape buvo 2 antkaklės, 2 žiedai ir 2 smeigtukai. Karo metu išlikę radiniai su radimo aplinkybių aprašymu

1 pav. 1944 m. kapinyno vietos schemos sutapatinimas su ortofotonuotrauka. G. Zabielos brėž.

Fig. 1. The alignment of the 1944 diagram of the cemetery site with an orthophoto

0 3 cm

2 pav. Kalavijo skersinukas. G. Zabielos nuotr.

Fig. 2. A sword crossguard

1955 m. pateko į Nacionalinį Vokietijos muziejų Niurnberge, kur saugomi ik šiol (Bliujiene A., Hofmann A., Neumayer H., Zabiela G., Die Wiederentdeckung des wikingerzeitlichen Gräberfeldes von Batakai Ein Beispiel für länderübergreifende archäologische Forschung, *Blickpunk – Archaeologie*, 2020, Band 1, S. 342–349). Neturint tikslesnių duomenų apie buvimo vietą, 2013 m. vykdytos paieškos (Justina Stankevičiūtė) buvo nesėkmingos ir šis kapinynas iki šiol archeologams nežinomas. Gavus radėjo Hermano Arnoldo (1912–2005) nubraižytą kapinyno situacijos schemą ir ją sutapatinus su dabartine ortofotonuotrauka (1 pav.), paaiškėjo, kad kapinyno reikia ieškoti Batakių piliakalnio aplinkoje. Tai ir padaryta 2019 m. dalyvaujant archeologams iš Vokietijos Angelikai Hofmann ir Heino Neumayeriui.

2019 m. gegužės 15 d. į V nuo piliakalnio, aukštame, dabar jau lapuočiais medžiais apaugusiame Ūkio dešiniajame krante aptiktas ilgas (iki 300 m) užslinkęs apkasas, besitęsiantis nuo pat piliakalnio. Jo aplinkoje 2019 m. spalio 12 d., talkininkaujant MINK ieškotojams, vos per 3 valandas lokalizuota kapinyno vieta. Tai lygi dirvonuojanti P dalyje ir lapuočiais medžiais Š dalyje apaugusi apie 50x30 m dydžio Š–P kryptimi pailga vieta, dabar patenkanti į saugomą Batakių piliakalnio papėdės gyvenvietės teritoriją. Joje gausu degintiniams kapams būdingų žalvarinių dirbinių fragmentų, žemės paviršiuje rasta pavienių labai smulkių degintinių kauliukų. Šios koncentracijos aplinkoje turėjo būti rasti ir 1944 m. aptikti kapai. Iš viso iš viršutinio žemės sluoksnio surinkti 75 archeologiniai radiniai: žalvarinės akinė, 3 skardinių ir apvalios lietos segių fragmentai, pasaginės grybo formos galais (2), platėjančiais galais (2), atriestais, aguoniniais ir keturkampiais galais segės ir jų fragmentai, tokios segės liežuvėlis, 8 žvangučiai, 5 apyrankių fragmentai, 5 žiedai pastorintu priekiu su sukimo imitacija bei praplatinu priekiu, 2 karoliai, 2 buoželių fragmentai, 2 svoreliai, kalavijo makštų apkalas, rakto fragmentas; geležiniai: 3 peiliai, 3 grandys, skiltuvas, 2 svarstyklių dalys, skustuvas, yla, kalavijo geležtės fragmentas, alavinis (?) kalavijo skersinukas; 8 žalvario susilydymai ir kt.

Daugumos 2019 m. surinktų kapinyno radinių chronologija kompaktiška, tačiau šiaip gana plati. Pagrindinės serijos A 57 tipo akinė segė datuojama I a. II puse – II a. Kalavijų dalys: buoželės fragmentas, apatinis kalavijo skersinis, dekoruotas artimu *Jelling* stiliaus (900–980 m.) ornamentu (1 pav.), ir kalavijo makštų galo apkalas (artima Va tipui pagal Kazakevičių) kilę iš IX–XII a. suardytų nedegintų mirusiųjų kapų ir yra to paties laikotarpio kaip ir aptiktos 1944 m. XIII–XIV a. datuojamos žalvarinės pasaginės segės cilindriniais, atriestais ir grybo formos galais, skardinių segių fragmentai, žiedai pastorinta priekine dalimi su sukimo imitacijos ornamentu, įvijiniai karoliai, žvangučiai, diržų apkalai, geležiniai peiliai, skustuvai, skiltuvai, ylos, svarstyklių dalys ir svoreliai, diržų apkalai, grandys bei visiškai susilydžiusių žalvarinių dirbinių fragmentai. Šio laikotarpio kapus galime sieti su 1328–1329 m. minima Aukaimio pilimi, stovėjusia Batakių piliakalnyje.

Dar kartą surastas Batakių kapinynas gali būti svarbus ir kalbant apie pietinės Žemaitijos etinę priklausomybę geležies amžiuje, nes ji yra istorinėje Karšuvos žemėje. Radiniai perduoti Tauragės krašto muziejui „Santaka".

Batakiai Cemetery

In entrenching about 200 m to the W of Batakiai Cemetery (Tauragė District, W Lithuania) on 14 October 1944, German soldiers destroyed two mid-9th – first half of the 10th-century burials with rich grave goods. One discoverer, Lieutenant Hermann Arnold, sketched a diagram of the find spot (Fig. 1) and described the finds, which, in 1955, he turned over to the Germanisches Nationalmuseum in Nuremberg, where they have been preserved to this very day. Based on these data, the cemetery was located on 12 October 2019. It occupies a roughly 50x30 m area beside the settlement at the foot of Batakiai Hillfort. With the assistance of MINK members using metal detectors, 75 archaeological finds dating to the 1st–14th centuries were collected. The majority consist of 12th–14th-century cremation grave goods, e.g. fused ornament pieces and charred tools but 9th–10th-century finds were also discovered (Fig. 2), attesting that the burials discovered in 1944 were at this site.